

Ni postes de sol, ni caps de setmana.

No hi havia hores; ni postes de sol ni caps de setmana. Ni tant sols els matins de les festes de guardar. Fermats a les argolles de les cases dels ferrers, les mules o els matxos, des de la primera claror del dia, esperaven el seu torn per a ser ferrats. Més encara els matins dels diumenges estiuençs. Els pagesos sabien prou bé que les mosques unides amb la calor podien engegar el botavant a rodar inoportunament. També ho sabia el Tonet del Farré i no li dolia matinejar. Amb quins ànims i entusiasme entrava a la feina de ferrar!

Anton Guàrdia i Feliu i la Font del Guàrdia.

Anton Guàrdia Feliu va néixer entre la ferum del ferro roent a la ferreria d'en Joan Guàrdia l'any 1897, en el petit llogarret de Gavarra, municipi de l'Alt Urgell, prop de La Noguera, que a l'any 1969 fou incorporat a Coll de Nargó. Un poble que l'any 1860 tenia 355 habitants però que aleshores es quedava a la ratlla dels 200. Avui, perdut entre pins i matolls, no arribarien als 60. No té res a veure amb aquell gloriós passat. Ara, visitat i conegut pels boletaires, guarda el record dels dies de festa i de dol, entre les majestuoses ruïnes del seu entorn. Si esteu de sort i trobeu un fill del poble, podreu preguntar-li on podeu beure aigua fresca, i us encaminarà a una font dels afores de la població, tocant a l'antiga ferreria d'en Guàrdia, de llarga nissaga de ferrers, i dels quals en va heretar el nom.

Aquí, el Tonet encara adolescent, sentí el pessigolleig del ferro, i ja esquerat volgué expansionar-se i conèixer nous horitzons amb grans mestres de l'ofici de Ponts, Artesa de Segre i Terrassa, i acabat el servei militar amb el bagatge complet de ferrer, vingué a Verdú. Aquí hi tenia la ferreria el seu oncle Cisco, germà de la seva mare Rosa Feliu, que se l'afillaren.

L'oncle Cisco, que havia nascut l'any 1860 a Pallerols de Rialp, prop de Gavarra, amb els anys, n'havia conegut de verdes i de madures. El seu cognom, Feliu, l'havia encunyat encara al ferro roent sortit de la fornal, a les antigues relles d'arades romanes forjades a la ferreria que tenia a l'Arrabal de les Eres, a la Muralla, on traspassà el pesat brandament del mall al seu nebot, quan ell ratllava els 60 anys.

Casori

Arribat a Verdú, el Tonet no s'entretingué per les cantonades, i el dia 5 de maig de 1920 va maridar-se amb la donzella Montserrat de cal Salisi, si l'escrivent ho féu correctament. Així hi diu: *“El presbítero D. Francisco Solsona ha procedido a unir en matrimonio a D. Antonio Guardia de edad veinte y tres años, de estado soltero y oficio herrero, natural de Gavarra, vecino de Verdú, hijo legítimo de D. Juan Guardia y de Dª Rosa Feliu y a Dª Montserrat Salisi de edad veinte y dos años, hija legítima de Luis Salisi y de Dª Engracia Cos”*

Van viure un temps a la Muralla al pis de sobre la ferreria. Aquí els nasqué la Rossita l'any 1921.

Sense perdre el ritme de treball, més aviat augmentant-lo, el Tonet i la Montserrat s'instal·laren al carrer Major on hi nasqué el qui havia de continuar l'ofici de ferrer, el Lluís, el dia 31 d'agost de 1924. En aquest temps ja havien traslladat la ferreria al Passeig Tomàs i Pellissó.

El Tonet del Farré, com era conegut pels verdunins, tenia un aspecte ferreny, robust, li esqueia l'ofici de ferrer. Cabell negre i abundant, amb bigoti, celles poblades i cara morena colrada pel foc ardent de la fornal, aspecte adust però rialla franca i un cor tendre com d'un infant.

Com a ferrer, ferrer, ningú li passava al davant. Aquells eren uns altres temps. De la fornal a l'enclusa, i de l'enclusa a la fornal. A la mà esquerra les estenalles subjectant el ferro ardent, i a la dreta el martell, matxucant el ferro, amb la passió posada en l'objectiu desitjat: una ferradura....., uns arpiots... o uns argollats.....

L'home era feliç amb l'ajuda dels dos fills; el Lluís i el Ramon, nascut l'any 1930, que també seguí l'ofici de ferrer. Calia veure-ho per copsar-ne tot l'abast. Els tres mallejant damunt l'enclusa. El pare subjectant i girant el ferro roent, de tots costats, i els fills, brandant el mall, ara l'un, ara l'altre. Un moviment acompassat, una escena del món clàssic dels ferrers amb acompanyament líric del so musical rítmic dels cops de mall i el dringar de l'enclusa.

Fou pare i mestre inculcant l'amor i l'esperit de treball i del treball ben fet. La ferreria a més de la fornal era un fogar de formació professional i de tracte. Morí jove, tenia 51 anys, però el seu esperit i el record del seu fer, encara perduren en el mateix reclus de la ferreria.

Ferrers van ser els meus avis, ferrer va ser el meu pare, ferrer he estat jo i ferrer és el meu fill.

El que era, avui no ho és. Els anys hi són però l'esperit és el mateix. El Lluís es fa acompanyar per estar junt amb el seu fill a baix, a la ferreria, al lloc de sempre, i assegut a la cadira, deixant transcórrer les hores prop la vidriera. Aquell arbre corpulent i vigorós, ja no és el que era; el pas dels anys li han deixat la seva petja. Parlo amb ell i els ulls li espurnegen recordant quan jugava a futbol amb el Verdú i el Tàrrega, però més encara recordant les hores de treball i la superació en el treball professional esdevenint de manyans a forjadors amb l'ample sentit de la forja com a creació, i com innovació.

Els meus avantpassats feien de ferrers en una antiga ferreria, que si li llevaves l'enclusa, la manxa i la fornal, poca cosa més hi quedava. Els temps canvien i jo en puc donar testimoni. He passat de l'esforç personal a la mecànica, sens perdre la tradició artesanal que he transmès al meu fill Antònio.

Avui, - segueix dient- ja no es ferren rucs ni mules, ni ens han de menester els carreters per fer els carros ni donar tirants; però el treball i la il·lusió pel treball ha estat i és el nostre emblema. A nosaltres no ens ha afectat el canvi perquè des de sempre el nostre exercici ha estat heterogeni. Havíem estat a més de ferrers, forjadors. Ja el meu pare havia fet peces decoratives per l'església parroquial, encara que el treball més intens pel nostre temple vingué després, i amb més perfecció artística.

El Lluís, arribat als 30 anys fa el pas de solter a casat i el fa en companyia de la Maria Jordana de ca l'*Aurelles* una simpàtica morena de 25 anys. Van viure uns anys feliços en companyia del nadó Antònio, nascut amb l'estrella de ferrer, fins que la greu i llarga malaltia de l'esposa i mare va colpir la benaurança de la llar.

Són destins que malauradament, per més que t'hi trenquis el cap es presenten inexorables. I la nit del dia 8 de setembre, als 58 anys, mentre els verdunins en processó cantaven himnes de lloança al nostre Sant Pere Claver, la Maria deixava els seus en el més sentit desconsol.

Qualitat artesanal i de tracte personal

Les dues coses anaven aparellades i els valgué ser mereixedors dels millors auguris en el treball dins l'ambient de Verdú, que d'uns anys a aquesta part s'estengué per la comarca i per llocs insospitats. La seva fama de bons artesans es fa palesa en les pàgines gràfiques d'aquest llibret que recull sols una petita part de llur producció. Petita però significativa, centrada essencialment en l'obra de forja que decora sostres i parets de la nostra església parroquial. Una mostra digna de museu, admirada per propis i forans.

El taller del Lluís era i és un taller de formació condicionat des de sempre per la diversitat de la comanda, però sobretot ha estat un taller de formació professional i de respecte pel client des del més alt al més humil. Des de l'encàrrec més pompós d'uns llums o baranes de forja de passamà d'escales, a l'arranjament d'unes tisores de podar o d'una raspa de collir olives.

La ferreria fins fa poc ha estat servida i atesa pel pare Lluís i pel seu fill Antònio, i hom sabia a quin dels dos calia dirigir-se, segons l'encàrrec o feina a realitzar.

Passa al vespre....

Portar una eina a arreglar gairebé a diari, cosa normal entre nosaltres els pagesos, d'antuvi representava haver d'escoltar el discurs del Lluís de la manca de temps per acomplir amb tots i amb tot; però si el Lluís et deia: *Veurem... passa al vespre*, valia més aquesta paraula que cap document, perquè passés el que passés, sabíem que l'eina estava disponible per a utilitzar-la. Ell era el perfil de ferrer polivalent, capaç de resoldre situacions i problemes amb habilitat i enginy, des de la cosa més senzilla a la més complicada, imprimint-hi el seu segell artístic. De les avaries se n'ocupava el pare, mentre que el seu fill Antònio s'anava responsabilitzant amb la feina de forja que, en això, si el pare en fou un mestre, l'Antònio fou el deixeble aplicat i progressiu, de cara a més i millor, amb el deure de fer els deures

ben fets, de deixar la feina ben acabada, fins al més petit detall de forja, propis de la formació pràctica laboral que correspon al taller de ferreria, adaptada al patrimoni artesanal de la forja, retornant als elements històrics de la serralleria que l'ofici exigeix, com una realitat social i econòmica.

Del poeta Joan Maragall.

D'aquest fer, l'insigne poeta s'inspirà en unes paraules que quadren a la perfecció de tot quan hem exposat i de com hauria de ser el comportament de tots i cada u en el nostre quefer diari per així construir un mon millor. Ens plau inserir-les com a colofó:

**“Estima el teu ofici, la teva vocació,
la teva estrella, allò per a que serveixes,
allò en què realment ets un entre
els homes. Esforça't en la teva feina
com si de cada detall que penses,
de cada mot que dius,
de cada peça que hi poses,
de cada cop del teu martell, en depengués
la salvació de la Humanitat.”**